

Algemeen

De hoofdactiviteit van de detailhandel in softdrugs is de verkoop van softdrugs aan particulieren. De verkoop van softdrugs vindt meestal plaats vanuit een alcoholvrije horecagelegenheid; de coffeeshop. Het aantal coffeeshops is in de loop van de jaren '90 sterk toegenomen. Mede door de overlast ontstond op steeds meer plaatsen de noodzaak om het aantal coffeeshops terug te dringen. Nadat er een regulering tot stand was gekomen, bedraagt het aantal coffeeshops momenteel landelijk ruim 700.

De verkoop van softdrugs is strafbaar ingevolge de Opiumwet. Door het College van Procureurs-generaal zijn met en door het Openbaar Ministerie richtlijnen tot stand gekomen over het opsporings- en strafvorderingbeleid waar het strafbare feiten van de Opiumwet betreft. In deze richtlijnen is ook een gedoogregeling opgenomen voor coffeeshops. Verkoop van softdrugs is gedoogd wanneer de coffeeshophouder in het bezit is van een gemeentelijke exploitatievergunning en gedoogverklaring en zich houdt aan vastgestelde criteria.

Plaats van de branche in het segment

Branchecode	Omschrijving	Segment
6721	Cafe's, bars, nachtclubs, dancings en dergelijke.	Cafés/bars
6722	Detailhandel in softdrugs (coffeeshop)	Cafés/bars
6723	Koffiehuizen en dergelijke (exclusief verkoop van softdrugs)	Cafés/bars
8524	Automatenverhuurbedrijf en (consumptie,-verkoop)	Cafés/bars
8541	Verhuurbedrijven van jukebox en/of muziekautomaten	Cafés/bars
8543	Verhuurbedrijven van geluidsapparatuur	Cafés/bars
8544	Verhuurbedrijven van amusements- en speelautomaten	Cafés/bars
9616	Amusementshallen	Cafés/bars
9619	Amusementsgelegenheid en en aanverwante activiteiten	Cafés/bars

In deze segmentbeschrijving is alleen informatie opgenomen die specifiek geldt voor de detailhandel in softdrugs. (coffeeshop; branchecode 6722). Wanneer je informatie zoekt over de overige branches in het segment, neem dan contact op met de risicobeheersingsorganisatie.

Opmerking:

Waar wordt gesproken over coffeeshop wordt de gedoogde coffeeshop bedoeld.

Naast verkoop van softdrugs in coffeeshops en hasjcafé's vindt er ook verkoop plaats

vanuit illegale verkooppunten. Hierbij moet je onder andere denken aan taxiverkoop, kofferbakverkoop, 06-bestellijnen, koeriersdiensten, kilo-adressen. Voor wat betreft de illegale verkoop ligt er geen primaire taak voor de Belastingdienst. Het primaat ligt, uit het oogpunt van veiligheid, bij de politie.

Voor de exploitatie van een coffeeshop is een gemeentelijke vergunning vereist. Deze vergunning is op een natuurlijk of op een niet-natuurlijk persoon afgegeven. Het ligt aan het gemeentelijk beleid of een dergelijke vergunning overdraagbaar is of niet. Wanneer de vergunning niet overdraagbaar is, kan bij staking van de exploitatie van de coffeeshop, een derde de exploitatie van de coffeeshop niet overnemen.

Branchegegevens

Er zijn in Nederland ongeveer 700 coffeeshops. Een coffeeshop is een door de gemeentelijke overheid gedoogde alcoholvrije horecagelegenheid waar onder strikte voorwaarden cannabis, te weten hasjiesj en wiet, worden verkocht. Er wordt ook koffie, frisdrank en snoep verkocht. Tot 1 augustus 2007 kunnen de volgende vormen worden onderscheiden:

- ondernemingen waar alleen softdrugs worden verkocht;
- ondernemingen waar softdrugs, frisdranken en koffie/thee worden verkocht;
- het hasjcafé. Hier mogen, naast softdrugs, ook alcoholhoudende dranken worden verkocht.

De laatste categorie komt alleen voor in Amsterdam. Per 1 augustus 2007 moeten de uitbaters een keuze te maken tussen een onderneming waar softdrugs, frisdrank en koffie/thee worden verkocht of een café; dus zonder verkoop van softdrugs.

Nevenactiviteiten

De nevenactiviteit binnen de branche beperkt zich doorgaans tot het plaatsen van biljart- en snookertafels en/ of dartborden, of het plaatsen van een of meer speelautomaten. Daarnaast wordt er gelegenheid tot bordspelen gegeven. Ook zijn er coffeeshops waar de mogelijkheid tot internetten bestaat. Dit gebeurt al dan niet tegen een vergoeding.

Tabaksverkoop

Veel coffeeshops verkopen pakjes shag en sigaretten. In veel gevallen is er een automaat met rookartikelen in de zaak aanwezig. Ook worden er aanstekers, filtertipjes en vloeitjes verkocht. Deze goederen zijn echter onderworpen aan een ander omzetbelastingtarief dan tabaksartikelen.

De aanstekers, filtertipjes en vloeitjes worden respectievelijk per stuk en per pakje verkocht.

Speelautomaten

In coffeeshops kunnen een of meer speelautomaten (behendigheidsautomaten) staan. Dit zijn apparaten waarbij alleen behendigheid en reactiesnelheid van de speler worden getest. Voorbeelden zijn flipperkasten, voetbalspel en videospelletjes. De speelautomaat kan een belangrijke bron van inkomsten zijn voor de coffeeshophouder.

De speelautomaten zijn meestal geen eigendom van de coffeeshopeigenaar, maar van een speelautomatenexploitant. Om een automaat te mogen plaatsen, betaalt de exploitant aan de ondernemer doorgaans een eenmalige vergoeding (plaatsingsgeld). Naast het plaatsingsgeld verstrekt de speelautomatenexploitant veelal een (renteloze) lening. Deze lening wordt wel of niet afgelost. Andere mogelijkheden zijn dat de ondernemer goederen, zoals een biljart of

geluidsapparatuur in bruikleen krijgt of dat de ondernemer de eerste maanden de opbrengst van de speelautomaat zelf mag houden.

In de plaatsingsovereenkomst is opgenomen dat de ondernemer voor de plaatsing meestal recht heeft op de helft van de exploitatiewinst via de zogenaamde partageovereenkomst.

Een aandachtspunt is de wijze van afbetaling en of kwijtschelding van de lening (bijzondere baten).

Bijproducten

In de coffeeshops worden ook bijproducten verkocht zoals (water)pijpen, zeefjes, T-shirts en diverse soorten snoep. Bij aankoop van cannabisproducten is het gebruikelijk dat aan de klant gratis een vloeitje en filtertipje worden verstrekt.

Trends

In de afgelopen 7 jaar is er sprake van een dalende trend van het aantal coffeeshops. In 2005 waren er 729 coffeeshops. Sinds 1999 is er sprake van een daling van 13%. Het aantal gemeenten met een coffeeshop is iets gestegen naar 105. Van alle gemeenten in 2005 hebben er 21 geen coffeeshopbeleid.

Bron: Staatscourant/ nieuwsbrief 2006.

Verkoop van cannabis is verboden aan personen onder de 18 jaar, maar veel minderjarige jongeren willen softdrugs kopen. Steeds meer coffeeshops gaan dan ook mee in de landelijke trend om vaste klanten op lichaamskenmerken te controleren (vingerafdrukken). De maatregel is een reactie op de strenge leeftijdscontrole van gebruikers. Door handhaving van dit beleid probeert de uitbater sluiting van zijn onderneming te voorkomen. Inmiddels werken zo'n 20 wietverkopers in ons land met deze biometrische herkenning.

Bron: Algemeen Dagblad 21-03-2006

Kansen en bedreigingen

Nederland is bezig het internationaal spraakmakende gedoogbeleid sluipenderwijs terug te draaien. Weliswaar pleiten veel burgemeesters voor legalisatie, justitie en politie willen precies de andere kant op. Het aantal coffeeshops is dan ook de laatste 8 jaar gedaald. In verreweg de meeste Nederlandse gemeenten zijn al helemaal geen verkooppunten van softdrugs meer te vinden.

Het Nederlandse gedoogbeleid levert minder voordelen op dan vaak werd gedacht. Weliswaar daalt het gebruik van heroïne in Nederland, maar dat geldt ook voor landen die softdrugs niet gedogen.

'Een stickie verbieden en een borrel toestaan is hypocriet', luidt een veelgehoord argument van voorstanders van legalisatie. Helaas voor hen lijkt dit argument zich nu als een boemerang tegen hen te keren. Want het alcoholgebruik onder jongeren loopt gierend uit de klauwen. Daardoor neemt de roep om strengere regels alleen maar toe.'

Bron: Leeuwaarder Courant 12-01-2007

Perspectief

Nederland heeft altijd een uitzonderingspositie gehad met het gedoogbeleid ten aanzien van softdrugs. Het grote onderscheid is dat de meeste buurlanden geen onderscheid maken tussen harddrugs en softdrugs. Met name Frankrijk heeft Den Haag altijd fel bekritiseerd en sommige Belgische gemeenten zien coffeeshops net over de grens met Nederland liever vandaag dan morgen de deuren sluiten. De Duitse regering moet ook weinig van de Nederlandse coffeeshops hebben, maar gedooft net als de Nederlandse regering het gebruik van softdrugs. De situatie in Italië, Denemarken, Canada en Zwitserland is vergelijkbaar.

De belangrijkste reden waarom coffeeshophouders zich op hun toekomst moeten beraden, is dat ze domweg het tij tegen hebben. De liberale wind die in de jaren '90 door Nederland woei, is geluwd. Voor de confessionele partijen ligt de weg vrij om stapsgewijs verder te gaan met het uitbannen van coffeeshops.

Bron: Leeuwaarder Courant 12-01-2007

Contactpersoon

Contactpersonen Branchebeschrijving en Kengetallen

10 lid 2 onderdeel e

De RBO ondersteunt het vinden van die collega's door alle kennisnetwerkers aan te sporen om in de ETG onder Lotus Notes de rubriek Expertise/taak te vullen met hun specialismen en/of expertises. De ETG gaat functioneren als een soort Gouden Gids ("Yellow pages") voor het vinden van collega's op expertise.

Hieronder wordt aangegeven op welke wijze je de collega's met een bepaald(e) specialisme of expertise kunt vinden.

1. Open de ETG in Lotus Notes
2. Klik op Uitgebreid zoeken
3. Type de zoekterm in de rubriek Zoeken naar
4. Klik op Zoeken om de zoekopdracht uit te voeren.

Je kunt gebruik maken van het trefwoordenregister dat je kunt vinden onder Bronnen (RBO Trefwoorden Index)

Inkopen

De softdrugs worden ingekocht van voor de Belastingdienst onbekende personen. In de branche is het niet gebruikelijk dat er facturen worden opgemaakt voor de levering van cannabisproducten. In tegenstelling tot het gedogen van de verkoop van cannabis in de coffeeshop, is de levering van cannabisproducten via de zogenaamde 'achterdeur' verboden. Dat dit een groot probleem oplevert voor de controleerbaarheid van de geleverde hoeveelheden, moge duidelijk zijn. Daarom is het zeer aan te raden de coffeeshophouder te wijzen op het feit dat hij op grond van artikel 52, lid 6 AWR, - de controleerbare administratie -, in soort, hoeveelheid en geld, bijhoudt wat er wordt ingekocht. Onder 'bronnen' vind je als bijlage een standaard waarschuwingsbrief.

Consignatie

In de coffeeshopwereld wordt steeds meer beweerd dat de goederen middels een zogenaamde consignatieovereenkomst geleverd worden. De coffeeshophouder stelt dat de softdrugs door de teler en/of een tussenhandelaar geleverd worden, zonder dat daar direct een betaling mee gepaard gaat. Over deze levering en non-betaling wordt niets administratief vastgelegd, althans een en ander wordt niet bij het inzien

van de administratie overhandigd.

Juridisch valt een dergelijke levering te kwalificeren als 'levering onder eigendomsvoorbehoud'. Dit betekent dat de zaak (in dit geval de softdrugs) onder opschortende voorwaarde wordt geleverd en de coffeeshouder eigenaar/bezitter onder opschortende voorwaarde (van de betaling) wordt. Hij is slechts 'de houder' en de leverancier is vervolgens 'de eigenaar/bezitter onder ontbindende voorwaarde'.

De gevolgen van het niet-nakomen van de verbintenis (lees: betaling) zijn dat de schuldenaar (coffeeshouder) de schuldeiser (leverancier) schadeloos stelt. Eigendomsvoorbehoud betekent ook dat de eigendom van de zaak blijft bij de leverancier. De leverancier is slechts de macht over de softdrugs kwijt, het eigendom is en blijft nog steeds bij de leverancier.

Voor de administratieve vastleggingen op basis van 52 AWR betekent deze vorm van leveringen, dat van een geobjectiveerde ondernemer mag worden verwacht dat de volgende administratieve vastleggingen zijn gedaan:

- geleverde hoeveelheid en soort;
- de juridische voorwaarden;
- de (deel) betalingen.

Opm. 1) Voor wat betreft de voorraadpositie in de coffeeshop kan worden gesteld dat nu de goederen in eigendom zijn van de leverancier, tegelijkertijd de coffeeshouder de bepalingen als bedoeld met de AHOJG-criteria overtreedt. Immers: een onbekende waaraan geen gedoogvergunning is verleend, beschikt over een hoeveelheid softdrugs die meer is dan een gebruikershoeveelheid.

Opm. 2) Nadat in het najaar van 2004 begonnen was met de intensivering van de aanpak en behandeling van de coffeeshops, bleek al vrij snel dat de omzet cannabis in een groot aantal coffeeshops in het land een stijgende lijn vertoonde. Daarnaast echter bleek de brutowinst te dalen. De reden hiervoor was dat de Belastingdienst van een aantal coffeeshouder de mededeling kreeg dat de administratieve organisatie van de coffeeshops was gewijzigd. Deze wijziging was mede ingegeven doordat de Belastingdienst overschrijdingen van de 500-gramsgrens van de fysieke en administratieve voorraad aan het Openbaar Ministerie moest melden. Vanaf dat moment werd de coffeeshop bevoorrad voor rekening en risico van de cannabisleverancier (levering in consignatie), wat de kostprijs van de softdrugs opdreef. Deze "constructie" wordt nu door de Belastingdienst bestreden. Op 26 januari 2006 is er vanwege de landelijke projectgroep Coffeeshops een brief van de Belastingdienst aan Mr. X, adviseur van diverse coffeeshouder, gericht. Hierin staat dat verdiscontering van bedrijfskosten in de inkopen cannabis onjuist is. Deze brief kun je verderop in deze beschrijving vinden onder 'bronnen'. Hier vind je ook een bijlage over de problematiek over de meldingsplicht.

Voorraad

De voorraad cannabis wordt doorgaans opgeslagen in een verborgen opslagplaats; de zogenaamde 'stash'. Daar waar de coffeeshouder zijn voorraadadministratie niet kan of wil tonen aan medewerkers van de Belastingdienst, is het zaak om hier, op grond van artikel 52 AWR, aandacht aan te besteden.

Verkopen

Door de klant van een coffeeshop wordt vrijwel altijd contant afgerekend. Verkopen op rekening (debiteuren) komen in het segment coffeeshop nagenoeg niet voor.

Een enkele keer is geconstateerd dat klanten mogen "poffen". Elektronisch betalingsverkeer komt in de coffeeshop zeer zelden voor. Er wordt betaald aan het loket waar de softdrugs worden gekocht of aan de bar. De koper krijgt geen bewijs van betaling.

Verliezen

In sommige zaken wordt er nog "ambachtelijk" gesneden en afgewogen. In andere zaken wordt het materiaal op een andere locatie bewerkt en in kant-en-klare gripzakjes met diverse grammen inhoud voor de verkoop voorbereid. Bij het snijden in de shop kunnen er de volgende verliezen optreden:

- surplus (verkoopverlies).
Dit is het verstrekken van een surplus aan hoeveelheid cannabis, omdat er in principe nooit te weinig wordt gegeven. Het percentage is afhankelijk van het aantal verkochte grammen per klant
Voorbeeld: bij 20 klanten die elk 1 gram kopen is het surplus groter dan bij 4 klanten die elk 5 gram kopen. Constatie van de werkelijk geleverde portie ten opzichte van wat er daadwerkelijk wordt afgerekend kan alleen via een waarneming ter plaatse worden geconstateerd;
- snijverlies.
Hieronder verstaan we het directe verlies bij de portionering en de vergruizing van de wiet en het wegspringen van stukjes hasjiesj bij het snijden (hasjkruimels). Let er wel op dat wietgruis en hasjkruimels veelal gebruikt worden voor het vervaardigen van joints;
- indroogverlies (wiet).
Indrogen van wiet treedt op als (te) natte wiet gedurende langere tijd wordt bewaard en opgeslagen. Echter, hoe groter de omloopsnelheid, hoe minder de indroging. Daarbij komt dat de coffeeshophouder doorgaans niet snel tot koop van wiet zal overgaan wanneer deze te nat is. Dit betekent immers verkoopverlies. Wanneer de wiet te warm en te nat wordt opgeslagen kan schimmelvorming optreden. Overigens mag de wiet ook weer niet te droog worden omdat dit het hallucinerend effect nadelig beïnvloedt;
- onbruikbaar materiaal.
Dit doet zich vooral voor bij wiet; hierbij moet je denken aan niet-verkoopbare takken, verbrande toppen, toprot en schimmel.

Opm.) Je moet de verliezen kritisch beoordelen; voor de coffeeshophouder is dit namelijk een manier om omzet af te romen. Verliezen moeten dan ook door de coffeeshophouder aannemelijk worden gemaakt dan wel door een waarneming ter plaatse worden vastgesteld.

Brutowinst

De winstmarges kunnen nogal eens fluctueren. De inkoopprijs wordt beïnvloed door het marktaanbod en de kwaliteit. Het marktaanbod wiet is in de maanden oktober tot en met juni hoger dan in de zomermaanden. Daarnaast wordt de inkoopprijs bepaald door het feit dat in voorkomende gevallen de cannabis in kant-en-klare verkoopbare zakjes wordt aangeleverd. De verkoopprijzen zijn doorgaans stabiel. Over het algemeen kan worden gesteld dat de brutowinstmarge, gezien vanuit de inkopen, minimaal 100% bedraagt. Dit geldt voor de cannabis die in de shop wordt versneden en geportioneerd. Er zijn echter ook percentages van meer dan 150% bekend.

Verstoringen in de winstmarge

Voor een duidelijk zicht op de gerealiseerde brutowinst, moet de inkoopwaarde van de omzet gezuiverd zijn (worden) van oneigenlijke elementen. Het komt regelmatig voor dat bijkomende kosten (opslag, koerier, transport et cetera) worden meegenomen in de inkoopwaarde van de omzet en dus ten onrechte op de grootboekrekening 'inkopen' worden geboekt.

Op deze wijze ontstaat er een onzuiver beeld van de gerealiseerde brutowinst. Versturende factoren moeten dan ook uit de grootboekrekening "inkopen" geëlimineerd te worden. Als versturende factoren kunnen hier worden genoemd posten die boekhoudkundig thuishoren op een "kostenrekening", doorgaans grootboekrekening 4000.

Er kan dan een theoretische vaststelling van de omzet worden gemaakt volgens de methode: beginvoorraad + inkopen -/- eindvoorraad en privégebruik is inkoopwaarde. Vervolgens kan dan de brutowinst theoretisch worden bepaald door de omzet te verminderen met deze inkoopwaarde (kostprijs).

Bedrijfskosten

Tijdens bedrijfsbezoeken en veldtoetsen worden de medewerkers van de Belastingdienst geconfronteerd met bedrijfskosten die als zodanig in eerste instantie in een kasboek worden gecrediteerd. Specifieke posten uit de coffeeshopbranche zijn kosten van opslag cannabis (stashhuur) en betalingen aan cannabiskoeriers, knippers van cannabistoppen en inpakkers van softdrugs.

De praktijk wijst uit dat coffeeshophouders niet bereid zijn de stashlocaties en namen van stashbeheerders te melden. Het moge duidelijk zijn dat de coffeeshophouder de in de resultatenrekening opgevoerde kosten moet aantonen dan wel aannemelijk te maken.

De bovengenoemde bedrijfskosten zijn door de Belastingdienst niet toetsbaar of controleerbaar. Uitgaande van het fiscale standpunt "hij die stelt moet aantonen" is duidelijk dat de coffeeshophouder voor de Belastingdienst een probleem heeft.

Overigens is het zeer aannemelijk dat er door de coffeeshophouder van (een) stash(es) gebruik wordt gemaakt en dat hiervoor bedrijfskosten worden gemaakt. Voor het wel of niet accepteren van deze stashkosten kan in deze beschrijving geen algemeen toepasbaar beleid worden beschreven.

Het advies is om hier met gezond verstand mee om te gaan. Voor opgevoerde kosten van koeriers, knippers en inpakkers geldt eveneens dat een coffeeshophouder doorgaans geen naam aan de Belastingdienst zal prijsgeven, met uitzondering van de coffeeshophouder die zijn of haar koerier op de loonlijst heeft staan. Daar waar de koerier niet is verlonen, kan besloten worden, naast het niet accepteren van opgevoerde koerierskosten, om de koerier te verlonen tegen het gebruteerde anoniementarief (eindheffing).

Specifieke risico's

Het grootste risico in de doelgroep coffeeshop is het verzwijgen van een deel van de omzet en het daarmee samenhangen van het niet boeken van inkopen en privé-opnamen en het niet opgeven van uitbetaald loon.

De fiscale (IB/VpB/OB/LB) problematiek is beperkt.

De levering van cannabis aan de coffeeshops geschiedt voornamelijk tegen contante betaling. Dit is een fiscaal risico en om die reden dient de Belastingdienst hoge eisen te stellen aan de administratie. De inkoop van dranken en bijproducten cannabis wordt vaak wel via de bank betaald. Uit meerdere onderzoeken is

gebleken dat de administratie van een aantal coffeeshops te wensen overlaat. Bij veel bedrijven ontbreekt een goede kasadministratie en wordt er vaak niet voldaan aan de bewaarplicht. Dit laatste betreft voornamelijk primaire aantekeningen en specifieke administratieve bescheiden, met name inkoop- voorraad- en verkooplijsten.

Een boekhouding die te wensen overlaat heeft grote invloed op de toepasbaarheid van het controleprogramma dat gebruikt wordt. Door verdichting van de omzetboekingen of het weggooien van (primaire) bescheiden zijn een aantal controlehandelingen niet mogelijk of niet zinvol. Het verdient daarom aanbeveling om in een zo vroeg mogelijk stadium duidelijkheid te krijgen over de kwaliteit en de inrichting van de boekhouding. Zicht op de administratie kan al in een vroeg stadium plaatsvinden door bedrijfsbezoeken en waarnemingen ter plaatse.

Risicovinding

De controleaanpak van de coffeeshop kan worden onderverdeeld in:

Bedrijfsbezoek

Hierbij is het van belang om de bedrijfsgegevens op te nemen. Onder 'Bronnen' vind je een handige vragenlijst waarmee je overzichtelijk deze gegevens vast kan leggen. Deze lijst kan naar de wens van de controlerend ambtenaar worden aangevuld.

Waarneming ter plaatse

Onder 'Bronnen' kun je alles lezen over de inzet van dit controlemiddel.

Boekenonderzoek

Een coffeeshop is lastig te controleren en vraagt een enigszins creatieve aanpak. Bij het boekenonderzoek loop je tegen nogal wat dilemma's aan. Hieronder worden er enkele genoemd. Deze opsomming is niet limitatief.

- van cannabis zijn geen inkoopfacturen aanwezig, dus ook geen inkooprijzen;
- het opzetten van een goederenbeweging is niet mogelijk;
- het is niet mogelijk om een brutowinstanalyse op te zetten;
- verlaging van de brutowinst door verdiscontering van kosten in inkopen;
- fysieke voorraad buiten de shop is niet controleerbaar;
- het is praktisch onmogelijk om manipulatie van bijvullijsten en omzet na te gaan;
- diverse opgevoerde bedrijfskosten, waaronder huurkosten stash en kosten van koeriers zijn niet toetsbaar.

Een hulpmiddel om een indruk te krijgen van een gevoerde administratie is de controle van de rest-horeca. Hiervan zijn doorgaans wél facturen aanwezig. Er kan een theoretische omzetberekening of bruto-winstanalyse worden opgezet. De uitkomst hiervan, afgezet tegen wat de coffeeshophouder heeft vastgelegd, geeft mogelijk een beeld van de betrouwbaarheid van zijn administratie.

Een lijst van aandachtspunten tijdens het boekenonderzoek, vind je onder 'Bronnen.'

Beoordelen kasadministratie

Deze is niet anders dan bij elk ander regulier bedrijf. De vastlegging van de werkelijke (dag)omzet kan door een waarneming ter plaatse worden gestaafd. In de detailhandel bestaat de mogelijkheid om elektronische kassasystemen te manipuleren met de bedoeling geen of minder omzet te verantwoorden. Het is dan ook belangrijk om inzicht te krijgen in de organisatie rond het register. Een EDP-auditmedewerker heeft diverse mogelijkheden om zicht te krijgen op de

verschillende vormen van (mogelijke) elektronische manipulatie van het kasregister. Theoretische en praktische informatie over kassasystemen kan je krijgen via de Controleset. Wanneer je via de bladwijzer, onder de letter 'K', doorklikt via 'Kassahulp', vind je onder meer:

- enkele theoretische beschouwingen over kassasystemen in het algemeen;
- een gestandaardiseerde beschrijving van een aantal kassasystemen;
- opname van rapporten over softwarepakketten waarmee gegevens van kassasystemen bewerkt worden.

Inkoop-, verkoop- en voorraadadministratie

Om een goed beeld te krijgen van de onderneming is het noodzakelijk dat er een aantal gegevens wordt vastgelegd. Voor een controleerbare administratie, is het belangrijk weet te hebben van de inkoop, voorraad en verkoop.

Van de inkoop zal je geen facturen aantreffen. Belangrijke gegevens om te weten over de inkoop:

- datum van inkoop;
- de soort cannabis;
- de hoeveelheid;
- het betaalde bedrag.

Over de verkoop moet per dag en/of dienst een lijst aanwezig zijn met hierop vermeld:

- de beginvoorraad per soort;
- de bijvullingen per soort;
- eindvoorraad per soort.

Daarnaast moet van negatieve factoren die zowel omzet als inkoop beïnvloeden, aantekening worden gemaakt. Als negatieve factoren zijn:

- eigen gebruik van cannabis door coffeeshophouder;
- het kosteloos gebruik door het personeel.

Voor de inkoop en de verkoop zijn speciale lijsten vervaardigd; deze kun je vinden onder 'Bronnen.'

Omzetverantwoording

Bij de waarneming ter plaatse (wtp) moet de verkoper van de cannabis zich bedienen van deze lijsten. Ze moeten dan ook op het bedrijfsadres aanwezig zijn. Tijdens de wtp wordt de ondernemer verzocht de verkoop van cannabis stil te leggen en wordt de aanwezige voorraad door de verkoper gewogen. De belastingdienstmedewerker kijkt bij deze weging mee. Er wordt dus niet zelf gewogen. Op deze wijze wordt de eindvoorraad cannabis op het moment van de wtp vastgesteld. Uit deze weging blijkt de theoretische omzet, namelijk:

.....
Beginvoorraad	
Bijvulling	+
Eindvoorraad	-
Prive gebruik	-
Verkopen	=

Deze theoretische omzet wordt door het laten voortellen van het 'kasgeld in' gecontroleerd. De vergelijking van de theoretische omzet met de werkelijke omzet

geeft meestal een verschil aan. De theoretische omzet moet in principe altijd hoger zijn dan de werkelijke omzet. Het verschil tussen de theoretische omzet en de werkelijke omzet moet kritisch worden beoordeeld.

Wet op de identificatieplicht

Van elk personeelslid moet in de loonadministratie een loonbelastingverklaring en een kopie van een toegestaan identiteitsbewijs aanwezig te zijn. Controleer zowel bij de waarnemingen als bij het boekenonderzoek of de inhoudingsplichtige voldoet aan deze verplichting volgens artikel 28 Wet op de loonbelasting 1964 en let op de aanwezigheid en juistheid van identiteitsbewijzen en tewerkstellingsvergunningen van het personeel.

Reik tijdens de waarnemingen een waarschuwing voor de identificatieplicht uit als niet aan die plicht voldaan wordt. Let onder andere op geldige identiteitsbewijzen, loonbelastingverklaringen, arbeidscontracten, urenverantwoording, verantwoording van betalingen en maaltijdvergoedingen.

Risicobeheersing

Administratieplicht

In de branche komen alle vormen van financiële administraties voor. Van een handmatig bijgehouden kas-, bank- en giroboek tot een uitgebreide computerboekhouding. Veel administraties worden door een belastingadviseur verzorgd. De houding van de adviseur en het toezicht op het fiscale gedrag van de ondernemer zijn vaak bepalend voor de kwaliteit van de administratie. Dit houdt dus ook een risico in voor de betrouwbaarheid van de belastingaangiften.

Controleerbaarheid van de administratie

De Belastingdienst moet in staat worden gesteld om aan de hand van de administratie vast te stellen of de ondernemer juist, tijdig en volledig aan zijn fiscale verplichtingen voldoet (artikel 52, lid 1 AWR). In lid 6 van dit artikel stelt de wetgever eisen aan de administratie. Deze eisen hebben betrekking hebben op alle fasen van het administreren. Het gaat daarbij zowel om het inrichten, het voeren als om het bewaren van de administratie.

Een paar praktische tips.

- maak bij controle gebruik van de bevoegdheden die je op grond van artikel 52 AWR hebt;
- neem de tijd om de werking van de administratie te begrijpen en te doorgronden;
- laat de ondernemer en/of zijn boekhouder uitleggen hoe de administratie is opgebouwd en hoe de gegevens in de administratie worden verwerkt;
- hou ook de redelijke termijn in acht; de ondernemer is immers verantwoordelijk voor een goed opgezette administratie;
- als de ondernemer je tijdens de controle confronteert met een schoenendoosadministratie, ga hier dan niet zelf mee aan de slag;
- wijs de ondernemer op zijn verplichtingen en eis van hem dat hij zijn administratie zodanig opzet dat het voor de Belastingdienst mogelijk is om de controle binnen redelijke termijn uit te voeren.

Betrouwbaarheid van de administratie

Door het vergelijken van een administratie(ist-positie) met de beschreven sol-positie van de administratie wordt een 1e oordeel gegeven over de betrouwbaarheid hiervan. Dit oordeel is dan met name gebaseerd op de uiterlijke kenmerken van de administratie. Deze kenmerken leveren hiermee een formele beoordeling van de

administratie op.

De ondernemer heeft behoefte aan informatie om het bedrijfsproces op een goede manier te kunnen beheersen. De vaststelling van de soll-positie vindt dus plaats vanuit het oogpunt van de geobjectiveerde ondernemer. De informatiebehoefte van de ondernemer wordt onder meer bepaald door de volgende factoren:

- aard van de bedrijfsactiviteiten;
- omvang van de onderneming;
- aantal personeelsleden;
- complexiteit van de bedrijfsprocessen.

Vervolgens wordt de informatiebehoefte vastgesteld die de ondernemer heeft om deze (deel)bedrijfsprocessen te kunnen beheersen. Zodra deze behoefte is bepaald, kan worden vastgesteld welke vastleggingen deze informatie kunnen leveren.

Soll-positie en ist-positie

Nadat je hebt vastgesteld wat er aan vastleggingen aanwezig zou moeten zijn (soll-positie) zul je zicht moeten krijgen op wat er daadwerkelijk aan vastleggingen in de administratie aanwezig is (ist-positie).

Dit is geen eenvoudige zaak. Het vraagt een kritische houding. Niet alleen door inzage in de aangeboden administratie moet je vaststellen wat wel of niet aanwezig is. Ook zul je door kritisch vragen en doorvragen aan de ondernemer en/of zijn gemachtigde moeten achterhalen of je het volledige zicht hebt op de feitelijk aanwezige administratie. Daarvoor kun je:

- informatie vragen aan de ondernemer en/of zijn gemachtigde;
- inzage vragen in de beschrijving van de administratieve organisatie;
- inzage vragen in het controledossier van de gemachtigde;
- inzage vragen in de systeembeschrijving van het geautomatiseerde informatiesysteem van de ondernemer.

Wanneer de ist-positie in belangrijke mate in negatieve zin afwijkt van de soll-positie, zijn de verbanden tussen de processen in zijn algemeenheid niet controleerbaar. Immers, de noodzakelijke vastleggingen die aanwezig zouden moeten zijn om deze verbanden vast te stellen, ontbreken grotendeels. Het is dan ook niet mogelijk om de rechten en verplichtingen en de gegevens die voor de heffing van de belasting van belang zijn, uit de administratie te herleiden. Het is duidelijk dat de ondernemer in deze situatie niet heeft voldaan aan de eisen van artikel 52, lid 1 AWR.

Materiële betrouwbaarheid

Voor het oordeel over de materiële betrouwbaarheid van de administratie maak je gebruik van het geheel van controletechnieken die je ter beschikking staan. De uitkomsten hiervan geven een oordeel over de materiële betrouwbaarheid van de administratie. Als de uitkomsten van de controlehandelingen aangeven dat de administratie niet de werkelijkheid weergeeft en dat deze dus materieel onbetrouwbaar is, kan in de bezwaar- en beroepsfase omkering bewijslast plaatsvinden. De administratie voldoet immers niet aan de eerder genoemde eis van artikel 52, lid 1 AWR.

Wanneer er niet wordt voldaan aan de vereisten van artikel 52 AWR, treden de artikelen 68, lid 2 AWR en 69 AWR in werking.

Bewaarplicht

Elke ondernemer is wettelijk verplicht de boeken, bescheiden en andere

Doelgroepbeschrijving cannabis

gegevensdragers die tot zijn administratie behoren, gedurende 7 jaar te bewaren (artikel 52, lid 4 AWR). Je moet dus vaststellen dat alle bescheiden, waarvan je hebt geconstateerd dat ze worden bijgehouden, ook daadwerkelijk gedurende de bewaartermijn worden bewaard. De bewaarplicht geldt ook voor digitale gegevensdragers en bijbehorende software. Het niet voldoen aan de bewaarplicht kan in de bezwaar- en beroepsfase leiden tot omkering van de bewijslast en mogelijk tot een bestuurlijke en of strafrechtelijke sanctie (artikel 68 AWR).